

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะ หลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะและได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ ที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกศัลยกรรมประสาท โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลตรัง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นผู้บาดเจ็บที่ศีรษะที่ได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะในระยะเวลา 1 ถึง 6 เดือน มาตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกศัลยกรรมประสาท โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลตรัง

การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ power analysis ที่ effect size .50 α .05 และ power = .80 เท่ากับ 88 ราย (Polit, 1996) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 91 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เป็นผู้บาดเจ็บที่ศีรษะและผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ
2. อายุ 15 ปีขึ้นไป
3. รู้สึกตัวดี สามารถรับรู้บุคคล เวลาและสถานที่ได้ มีการรับรู้และสามารถสื่อความหมายได้ถูกต้อง
4. มีความสมัครใจและยินดียใจร่วมมือในการทำการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปมีทั้งหมด 19 ข้อ ประกอบด้วย

1. แบบรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ สิทธิพิเศษในการรักษา บทบาทในครอบครัว ลักษณะของครอบครัวและที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครอบครัว การเป็นสมาชิกชมรม

2. แบบบันทึกข้อมูลด้านการเจ็บป่วย ได้แก่ การวินิจฉัยโรค การตรวจพิเศษ การรักษาและการผ่าตัด ระยะเวลาการเกิดการบาดเจ็บที่ศีรษะจนถึงปัจจุบัน อาการผิดปกติที่พบหลังการบาดเจ็บที่ศีรษะและผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ ระดับความรู้สึกตัว การรักษาหลังออกจากโรงพยาบาล

ส่วนที่ 2 แบบประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะมีทั้งหมด 3 ข้อใหญ่ ได้แก่

1. ด้านร่างกาย 9 ข้อ
2. ด้านสติปัญญาและการรับรู้ 7 ข้อ
3. ด้านอารมณ์ 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะมีทั้งหมด 24 ข้อ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดการปรับตัวของรอย แบบประเมินแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

1. ประเมินบทบาทในครอบครัว 7 ข้อ
2. ประเมินบทบาทผู้ป่วย 9 ข้อ
3. ประเมินบทบาทอาชีพและบทบาทในสังคม 8 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะและการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ แบบประเมินที่สร้างจากแนวคิดการปรับตัวของรอย จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมี 15 ข้อ

ข้อคำถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วน 5 ระดับคือ

มากที่สุด	หมายถึง	ท่านปฏิบัติหรือท่านรู้สึกเป็นประจำสม่ำเสมอ
มาก	หมายถึง	ท่านปฏิบัติหรือท่านรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ หรือบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านปฏิบัติหรือท่านรู้สึกไม่แตกต่างกัน
น้อย	หมายถึง	ท่านปฏิบัติหรือท่านรู้สึกเป็นส่วนน้อยหรือนานๆครั้ง
ไม่มี	หมายถึง	ท่านไม่ได้ปฏิบัติหรือท่านไม่รู้สึกเลย

โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้

	คะแนนด้านบวก	คะแนนด้านลบ
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
ไม่มี	1	5

โดยกำหนดพฤติกรรมการปรับตัวเป็น 5 ระดับ พิจารณาคะแนนที่ได้จากแบบประเมิน คือ (ปิยะนันท์, พรรณนิภา, 2544)

คะแนนอยู่ในช่วง	1.00 – 1.49	การปรับตัวน้อยที่สุด
คะแนนอยู่ในช่วง	1.50 – 2.49	การปรับตัวน้อย
คะแนนอยู่ในช่วง	2.50 – 3.49	การปรับตัวปานกลาง
คะแนนอยู่ในช่วง	3.50 – 4.49	การปรับตัวมาก
คะแนนอยู่ในช่วง	4.50 – 5.00	การปรับตัวมากที่สุด

คุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของเครื่องมือ

โดยนำแบบประเมินมาตรวจสอบทางด้านภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง มีความครอบคลุมและความตรงตามเนื้อหา จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (validity) ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของสำนวนภาษาและความชัดเจนของเนื้อหาของแบบประเมิน ประกอบด้วย

แพทย์ประจำแผนกศัลยกรรมประสาท	1 ท่าน
พยาบาลประจำแผนกศัลยกรรมประสาท	3 ท่าน

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญการพยาบาลศัลยกรรมประสาท 1 ท่าน

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำแบบประเมินการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ มาทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 20 ราย เพื่อความเที่ยงของแบบประเมิน (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) โดยแบบประเมินส่วนที่ 2 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.71 และแบบประเมินส่วนที่ 3 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลหาดใหญ่ และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลสงขลา โรงพยาบาลตรัง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาต
2. เตรียมความพร้อมของผู้ช่วยวิจัย โดยชี้แจงเรื่องที่ทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย และอธิบายการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินในการวิจัย พร้อมทั้งจัดทำคู่มือสำหรับผู้ช่วยวิจัย
3. แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อหัวหน้าแผนกผู้ป่วยนอก ศัลยกรรมประสาท เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้ป่วย

3. ขอความร่วมมือและที่แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อผู้ป่วยที่บาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะและญาติ รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย และญาติ เมื่อผู้ป่วยและญาติยินยอมแล้วให้ตอบแบบประเมินข้อมูลทั่วไป แบบประเมินการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และแบบประเมินการปรับตัวด้านการพึ่งพา โดยใช้เวลาคนละประมาณ 30 นาทีต่อครั้ง
4. เมื่อผู้ป่วยยินยอมร่วมมือในการทำวิจัยแล้วผู้วิจัยอธิบายลักษณะของแบบประเมิน จำนวนข้อและระยะเวลาที่ใช้
5. การตอบคำถามผู้วิจัยอ่านคำถามทีละข้อซ้ำๆและให้ผู้ป่วยตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้าผู้ป่วยไม่เข้าใจคำถามผู้วิจัยทวนคำถามซ้ำอีกครั้งและอธิบายเพิ่มเติมในข้อคำถามนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกคำตอบลงในแบบประเมิน
6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
7. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านการพึ่งพาระหว่างกันของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ ผู้วิจัยต้องมีความระมัดระวังในการศึกษาเนื่องจากอาจทำให้ผู้ถูกวิจัยมีความวิตกกังวล และกลัวว่าความลับถูกเปิดเผย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นผู้วิจัยจึงปฏิบัติดังนี้

1. เคารพสิทธิความเป็นบุคคลและพิทักษ์สิทธิของผู้ถูกวิจัย โดยให้สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองในการเข้าร่วมการวิจัย
2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถาม
3. ผู้ถูกวิจัยมีสิทธิในการปกปิดข้อมูลบางอย่างหรือสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อไม่ว่าเหตุผลใดๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนำมาแจกแจงความถี่และร้อยละโดยนำเสนอโดยตารางและการบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างนำมาแจกแจงความถี่และร้อยละ โดยนำเสนอโดย ตารางและการบรรยาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการพึ่งพาระหว่างกันของผู้ป่วยบาดเจ็บที่ศีรษะหลังผ่าตัดกะโหลกศีรษะ โดยนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความเพียงพอของรายได้และภาวะสุขภาพกับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านพึ่งพาระหว่างกันโดยใช้สถิติไคว์สแควร์